

L'escenari armat amb càmera negra. Els mobles i els practicalls necessaris s'auran nomenant en cada escena, les quals seran il·luminades per focs i reflectors, mentre la resta de l'escenari quedarà fosca. La col·locació del mobles i practicalls ~~pot fer-hi~~ poden fer-hi els mateixos actors, mentre l'atenció del públic és atreta per l'escena que s'està representant.

Quan entri el públic, el teló ja és alçat i en ^{un} espai il·luminat ^{de la dreta} s'hi ha una sala, quatre cadires al seu redós. A l'un costat, una butaca. Algun detall de la cristalleria o de la vaixel·la ha d'assenyalar que esperen convidats.

(Entra el Pare i s'assen a la butaca. Mentre la Mare para la sala, el Pare llegeix un diari)

Mare - (a l'habit, posant els coberts) Potser hauries de baixar a buscar una altra gasosa.

Pare - Vés, dona, vés! N'he portades dues.

Mare - ~~A veure si ens podria~~ ^{No voldria que ens mengués} per uns excursions. Suposo que, abans de venir, en Joan anirà a comprar els ~~botells~~ tortells.

Pare - (concentrat en la lectura) Hum!

(La Mare surt cap a la cuina. Se sent soroll de plats que es colpejen, sense trencar-se però. La Mare, a dins, exclama: "Sí, que nerviosa estic! Tot em cau de les mans".)

Pare - A veure si ho xafaràs tot!

Mare - (entra amb una pila de plats) Estic nerviosa. No puc fer-hi més.

Pare - Pren-te una aspirina.

Mare - En Joan té podia haver-nos ho dit abans, això. Tot ho fa igual. No explica mai res.

Pare - Hum!

Mare - Sempre abocat damunt els llibres. I tu, que no li has dit mai res...

Pare - Sí, és clar, ara me la carregaré jo! (S'alça) Com vols que li digui res, si encara no obre la boca, ja ens posem a discutir...!

Mare - Tu discuteixes, perquè el que és ell ben poca cosa dir!

Pare - Sí, però allò que dir ja és suficient per a que se m'encenguin les sangs. Maleixo el dia que em vas convèncer...

Mare - (fallant) No ho tornis a dir. Ho has repetit mil vegades! Hauries d'estar orgullós del teu fill!

Pare - Doncs, de què et queixes?

mare - Qui es queixa?

Arb 10/15 (2)

(El Pare s'arronxa d'espatlles, com dient: "Qui l'entén, aquesta dona?" La Mare se'n va altra vegada cap a la cuina. Algun vel ha engegat la ràdio i el locutor està llegint un butlletí de notícies: "... la actitud indiferent del govern ^{ante el reclamo del Pénjolo a Gibraltar} anglès. El Ministerio de Guerra ha dado un comunicado..." Canvien l'emissora i, ara, se sent cantar els "Beatles". El Pare mormola alguna cosa intel·ligible i es torna a seure. Torna la Mare amb l'amarnada.)

Mare - Podries posar-te l'americana, que ja no t'agraden.

Pare - No hi tornis. L'americana no me ~~la~~ la posaré!

Mare - Ets tossut com una mula! Ve, què dirà...

Pare - Qualsevol diria que és una marguera!

Mare - No és una marguera, però el ~~teu~~ pare és un fabricant de deixits.

Pare - Ja m'agradaria veure com ho justifica això en Joan. Ell que sempre se les han amb els burgesos! I gràcies als burgesos, ell ha pogut estudiar. Ve, què hauria fet si el senyor Pujol no m'hagués ofert de fer les hores extraes! Com vols que no disanteixi? Saps que em va dir, quan li vaig fer aquesta mateixa reflexió? Doncs em va contestar que això de les hores extraes era una manera dissimulada d'exploitar la gent! Què s'ha cregut, que els han de regalar els diners, els anys?

Mare - Sí, és clar...

Pare - El que passa és que el jovent d'avui vol viure amb l'esquena molt dreta!

Mare - Home... (com qui no gosa) potser si guanyessis un sou més alt no vindries necessitat de treballar tant, per a poder viure.

Pare ^(S'alça) - Ja parles igual com ell, tu. L'hauria d'escoltar al senyor Pujol. Aviat està dit: "oh, és que els anys són uns explotadors". Què es creu la gent, que tenen una màquina de fer bitllets, els anys?

Mare - (que ja no l'escolta, perquè aquest discurs del seu marit se l'sep de memòria) Sí que t'hi guen... (Surt cap a la cuina)

Pare - (segueix parlant, sense fer cas de la interrupció) I els impostos? I les taxes? Qui ho paga això? D'on han de sortir les nisses? Nosaltres, no ens podem queixar. No hem comprat el televisor? No estudia ell? Què n'ha de dir del senyor Pujol? I a veure; a veure què dirà ara dels seus futurs sogres! O és que els Torrent no ho són de burgesos? (Es pareja a murri i avall. S'atura i es passa un dit entre el seu coll)

i el de la camira) Encara, m'encantarà aquest coll! (Pausa) Perquè ^{Arb 1015 (3)} no surts al balcó a veure si vénen

(La mare no contesta)

Pare - (rident) Què no em sents?

~~Pare~~ (Mare, des de dins: "Sí, no calles mai!" Torna i ^{pregunta:} ~~pregunta:~~)

Mare - Què dius, ara?

Pare - Deia, que perquè no surts al balcó a veure si vénen

Mare - Et creus que així arribaran més aviat? ~~No~~ (Pausa) No sé si tirar l'aigua a l'aerosol...

(Se sent ~~un~~ un timbre, el de la porta.)

Mare - Ja són aquí (Se'n va a obrir. Des de dins: "Ah, ets tu, Carles". ~~En~~

(En Carles, pregunta: "Que no hi és en Joan?" La mare: "No, però passa, home" "No, ja tornaré més tard", contesta en Carles, i segueix: "Passin bé i bon profit")

(S'apaga el llum i s'il·lumina un sector de l'altra banda de l'escenari, on apareixen Joan i M^{re} del Carme, agafats de la mà. Tot seguit ~~de la banda~~ entra en Carles per la dreta i s'hi apropa)

Carles - Hola, Joan! Què tal M^{re} del Carme?

(La parella respon amb els tòpics corrents)

Carles - Ja saben que hi ha merder?

Joan - No, què ha passat?

Carles - Han tancat la Universitat

Joan - No fotis, tu!

Carles - De debò!

Joan - Andia!

Carles - Hem organitzat una manifestació per a demà (Davant el gest circumspecte de Joan, pregunta:) Vindràs?

Joan - Tu ja saps que sóc enemic de la violència.

Carles - No t'entenc, Joan. Les nostres manifestacions no ho són de violentes. Abans, quan la cosa no estava tan madura, comprenia molt bé la teva actitud. I crec que alhora, era més efectiu el que tu feres. Però, ara és l'hora de l'acció, ni que sigui aquesta mena d'acció.

Joan - Cadascú ha d'actuar d'acord amb les seves conviccions

Carles - No, Joan, ara, no. Ara és necessari estar al costat de la majoria.

Si comencem a respectar els particularismes, no farem res...

Joan - És la seva opinió (Fa acció d'amar-se'n i agafa del braç la M^{re} del Carme)

~~Alfred~~ Carles - Joan!
(Joan s'atura)

Carles - Joan, escolta'm un moment. Has pensat que, ~~amb la teua actitud si per~~
~~seu~~ ^{seu} aquesta actitud, faràs molt mal i... et faràs molt mal?

Joan - És tard, Carles. A casa ens esperen a dinar.

Carles - (No pot dissimular la seva ira) És clar, sobretot omplir l'estómac! I els
mors que els mati Déu! És així com escrivs els teus articles, amb el pap ben
ple? (Joan estira del braç la M^{re} del Carme i li diu:)

Joan - Anem!
(La M^{re} del Carme es desix de la grapa d'en Joan)

M^{re} del Carme - No, Joan. ~~No poden deixar-ho així així~~ No ho deixen així.

Joan - Tu no t'hi fiquis

M^{re} del C. - Per què, no?

Joan - Això no t'interessa

M^{re} del Carme - ~~No són els teus problemes, m'interessen a mi també~~ m'han de preo-
cupar a mi també.

Carles - Bé, ara no us barallem vosaltres dos. Perdona'm, Joan. No volia ferir-te,
però és que no t'entene. Se com penses, has fet sempre una farca constructiva,
però en aquest moment has de demostrar amb accions les idees que has exposat
darrunt el paper. Ho has de fer, si que sigui ~~per als altres~~ de cara als companys.
No els pots defraudar.

(S'apaga el llum. Un focus il·lumina ^{el Reclutador} ~~Joan~~ sol, al centre de l'escenari)
Reclutador ~~Joan~~ - Salen que pensa en Joan? Aquestes paraules d'en Carles li han portat a
la memòria aquell poema ^{que va escriure} ~~un gran poeta~~ de Siquera que fa:

d'aquest men'ard poble.
Però no he de seguir mai el meu
iem quedaria aquí fins a la mort. (somni)
Car sóc també molt corat i
i estimo a mi, amb un salvatge
desesperat dolor
aquesta meua patria,
luta, tinta, dissortada patria]

corarda, vella, tan salvatge terra,
i com m'agradaria d'alleugerir-me'n,
nord enllà,
on diuen que la gent és neta
i noble, culta, rica, lliure,
desvotllada i feliç!
Aleshores, a la congregació de germans dirien
desaprovant: "Com l'ocell que deixa el niu,
així l'home que se'n va ~~se'n va~~ del seu indret",
mentre jo, ja ben lluny, em riuia
de la llei i de l'antiga saviesa

(Quan acaba la cançó, s'apaguen els llums d'aquest sector i s'il·lumina el passadís a la dreta, ~~apareixen~~ on hi ha tres obrers, vestits amb una granota blava i asseguts en un banc. i ~~seguint~~ ^{seguint} Meigen sanctoros)

Obrer 1^{er} - (~~Segueix~~ com si continués un parlament) ... i les multes sumen més de dos milions i mig de pessets

Obrer 2^{on} - No ho sabia, tu.

Obrer 3^{er} - Aquests rai. Si no ho paguen ells, ho pagaran els capellans

Obrer 1^{er} - No et pensis... N'hi havia alguns que no són de la cresta. A més, (baixa el to de la veu), jo sé que entre els estudiants n'hi ha molts...

(Segueixen fent la mímica com si parlessin, mentre s'encén un foc que il·lumina el sector de l'esquerra al fons, on hi ha un escriptori, darrera del qual d'Ams dicta ^{un memorandum} ~~una carta~~ a la Secretaria, asseguda en una cadira al davant ~~del~~ ^{per} l'escritori)

Ams - "~~Senyors, membres del Consell, Senyor President del Discretari~~ ... després de expressar la meua satisfacció per los resultados del balance del último ejercicio, me permito indicarles la necesidad de proseguir con las inversiones..."

Obrer 3^{er} - Amb mi no comptis. Jo sé com les garten amb nosaltres. Què va passar amb els miners, eh?...

Ams - "... así como en el consorcio d'exploración turística de las playas ..."

Obrer 2^{on} - ... per nosaltres, eh? Són "mitos bien" i els seus pares són els qui ens treuen el suc. I tu vols que ens solidaritzem amb els nostres enemics?...

Obrer 2^{on} - Jo no en vull saber res de la política

Ams - "... en cuanto a la política nueva política de jornales, por ustedes propuesta, debe merecer un estudio más detenido ..."

Obrer 1^{er} - Però, escolten-me...

Obrer 3^{er} - Re, home, res. I si després prenen represalies, eh? Eh?

Obrer 2^{on} - Aquí no m'atabalis amb la política. Dixa, i si ens treuen les pores extra? Bah, tan pobres són ^{els} com els altres! Aquests "cranis" fets per merder perquè no saben què és una guerra. Jo...

Ams - "... la obligación de incrementar la productividad ..."

Obrer 1^{er} - Sou uns mesells!

Obrer 3^{er} - I tu, què fets? Eh? que ara vols anar a llevar el cul dels carques, eh?

Obrer 1^{er} - (S'alça irat) Anen a fer punyets! No saben venir res més que les

416.1025 (7)
hores extremes! Aquests 'mitos ben', aquests 'cranis' són la nova generació que ha de crear el nou país, i jo i milers d'obers com jo, que no forem castrats, com que ja en tenim ^{tot l'altre} collons plens, als ajudarem a crear-los!!!

~~(S'apaga el foc)~~ (S'apaga el foc que els il·lumina)

Ano - "... y de esta manera, quizás podrían suprimirse las horas extras..."

(S'apaguen els llums)

No en porta el clam

(S'il·lumina l'espai de la dicta on hi torna a aparèixer la Santa, la quatre cadirs i la butaca de la primera escena. La Mare asseguda en una de les cadires, somnoleja. El Pare es passeja enfurismat)

Pare - No ho faré! que d'engorjolin. Que et penses que m'he tornat boig? Com vols que vagi a veure al senyor Pujol, ~~jo li diré: "Sr Pujol, la policia m'ha detingut i m'han fill, per dirigir una manifestació estudiantil, i ara he de pagar 25.000 pesets de multa o bé el procurador a la presó"~~ a demanar-li 25.000 pesets per pagar una multa del meu fill?

Mare - Que te les deixi només, jo deia. Te les podria anar descomptant de la setmanada.

Pare - Si fos per a una operació, per a una malaltia, però...

Mare - I anar a la presó, no és tan greu com una malaltia?

Pare - Ell sí ho ha buscat!

Mare - (plorant més fort) Si, Déu meu, Senyor! Igual com un criminal, com si fos un lladre, el meu fill!

Pare - Dixi escarmentat! Sembla mentida. Ja feia massa anys que vivíem tranquils! És la joventut inconscient que no sap pas el que té. ~~Valent~~ Sembla que vulguin tornar als anys d'abans de la Dictadura d'un Primo de Rivera, quan no es podia viure ^{en pau} tranquil. I no en vam tenir prou amb una de guerra?

Mare - Si, Déu meu, Senyor! Que vols dir que vindrà una altra guerra?

Pare - No hi ha cap país del món que es visqui com aquí. Afegeix els dicis: al Vietnam, a l'Àfrica, a l'Amèrica del Sud, a tot arreu, la gent es mata com a mosques!

Mare - I nosaltres, si ens desentendem... amb això de la bomba de "Palomares"...

Pare - De Palomares, ximplota! Però, això va ser un accident. I ara adéu.

Mare - Me'n vaig a comprar el diari.

(Surt. Inmediatament apareix Joan)

Joan - Bon dia, mare. Què tenia, per què ploren?

Mare - Si fill meu, no sé com ho farem per a pagar la multa! Per què t'has de ficar en aquests embolics?

(~~Sant el Regent~~ - Saps com t'hauria contestat, ara, el poeta Pere Quart? T'hauria dit: (8)
a propòsit ~~de~~ ^{Joan} - El cordó, mare, entre tu i jo
a la Mare diu:) pint-i=do, anys que el vam tallar;
però aquesta mala llet,
de qui vols, que la tingui?

(La Mare plora. En Joan, mentre diu això, ha avançat cap al
cantó esquerra on hi ha els estius d'afantar. Il·luminat per un
joan, comença d'afantar-se; la Mare somigreja asseguda a
la cadira)

Sí, ja ho veig prou: tu ets mansa i resignada,
respectuosa amb els poders
— els coneixessis els poders! —
però, res a saber; potser algun rebesari
que amava amb en Joan de Serrallonga!

Doncs, no somiguis, no pateixis
perquè em remoe com una serp encaixonada

Sí, calla, ho entencim:
t'han dit que amb cinc companys
encara puc seguir,
semblen, com talps, desordre i rebel·lia,
entre els nostres.

Els nostres, que són fants!
Aquest, neguit i ràbia,
d'altres, servils per càlcul i mofaires,
però tots amb el cor feixuc
del pes malaguanyat,
del temps perdut,
de la fatal i enorme rabonada.

Mo, mare, no em diguis amb veu prima:
«Noi, compleix i airàs endavant»,
com el fill de la Rita bugadera,
que ja és xofer de l'amo — m'han dit —
i va mudat tot gratis, i estalviava
per fer casa, i no renega, i...»

Prou, mare, ja en fimo tot allò ple!
Jo sóc fet d'una furta
amb massa grops, qui en té la culpa?
Treballar per ells? Ja s'ho faran, gentuerna!

No m'hi comro pas gaire, diguem gens
 Estic podent d'impaciència
 i d'esperances fules
 m'entela al nas
 una boira greixosa que jut a sengorà.
 Tot és llord al voltant
 tot és romàtic de tant anys
 d'una pan de femer i casa de cites,
 d'hospici i gran hotel.

Mare, és molt suat allò que dius sovint:
 "Dén ems doni salut i feina"
 Ni salut de capó
 ni feina comprada amb el rebuig!
 Hi ha terres on els homes són homes,
 on el treball és d'ells;
 això no ho porten els diaris.
 Aquí, bestiar de punts i pagues
 i un capmàs d'aspirina, d'enterrament i absolts;
 bestiar encorlat, encamionat,
 que a vegades fins i tot remulla
 i esbufega de franc "vivas" i "avubas"!
 Fatre, mel...!

Mare - (s'alça) Foll men!
 (En Joan es tomba de cara a la seva mare)

~~Reituda~~ ~~Joan~~ - No desveris, dona.

Éls dimmenges com ara, quan m'afaito,
 m'agrada molt xerrar pels descorts;
 m'sé que m'empatollo...

(Entra el Pare)

Família, quan seré a presidi
 no em deixen, sobutot, mai de la vida!
 sense "celles" dels llargs...

(La mare plora)

En Joan Ja hi tomes, mare? Si no passa res!
 (En Joan s'apropa a la mare i li para un braç per l'espatlla)
 Som el jovent, nosaltres. Ara ems toca.
 És la llei del vaivé,

Alguns potser jugaran fort.
Jo, veus? amb 'celtes' on time prou:
del fum prudent em vénen les idees.

(S'apaguen els llums. Molt ^{focus} debilitat il·lumina el menjador. És de nit. No hi ha ningú en escena. Truca al finch de la porta, amb molta insistència. Entra el Pare, en pijama)

Pare - Qui hi ha?

Agent 1er - (Ds de fora) "Obra la puerta. De la Brigada Social"

(El Pare fa una passa enrera i no gosa obrir. Tornen a trucar el timbre i colpejar, a la vegada, la porta. Apareixen en Joan i la Mare quasi al mateix temps)

Mare - (enrurada) Què passa? Per què no obres?

Agent 1er - "Abre la puerta!"

Pare - La Brigada Social

Mare - Ai, Déu meu, Senyor! Foll meu!

(En Joan, molt serià, s'apropa a les cortines de bastidors i fa com qui obre una porta. Recula. Entren els tres agents de la "Social")

Agent 1er - "Joan Molas Batllori?"

Joan - "Soy yo"

Agent 1er - "Vístete y acompáñanos. El jefe quiere hacerte unas preguntas"

(Mentre en Joan surt, la mare plora i parla entre sanglots. El Pare no diu res)

Mare - Déu meu, Déu meu! Què li faran al meu fill?

Agent 1er - "Hable español!"

Mare - "Qué le van a hacer a mi hijo"

Agent 1er - "El jefe quiere hacerte unas preguntas"

(Pansa. La Mare no gosa moure's. El Pare sembla que s'hagi fomat de pedra. Els tres Agents fanen pausadament. Quan entra en Joan, la mare ~~se li abraça al coll~~ se li abraça cridant: "Joan, fill meu, fill meu!" S'apaguen els llums)

(~~Quan~~ Si il·lumina el fons, on hi ha el mateix escriptori de l'escena de l'Amo. El comissari Creix ~~seu~~ és assegut al darrere. Els llums són projectats d'entre bastidors. Un reflector ~~il·lumina~~ il·lumina perpendicularment la figura d'en Joan, plantat al centre de l'escenari. Comondria que els llums fossin blaus i verinells, llevat del focus que il·lumina en

Concediment secret del Capítol (Acte de continuació)

Quanta sang, Déu meu, en aquestes mans
que la terra s'haurà de menjar ben aviat
Màlaga, Dadajos ... Desfilo el floc
del meu dia, castells i cristians.
Primer derrotant

① (Si encén el llum i apareix un practicable que representa una ^{figura} paret blanca on, al costat d'un "yugo y las flechas", ~~apareix~~ la següent llegarda:
 "El hombre tiene que ser libre, pero no existe la libertad, sino dentro de un Gorden" José Antonio)
 (Si apaguen el llum. Parada)

~~Si apaga el llum~~ (Quan s'encenen Surten de la dicta els obrers del fons, a la dicta, els obrers, els quals lentament, en fila india, avançaran cap al ~~proxi~~ en diagonal, cap al proximi esquerra. Cada un porta una ~~seina~~ a la mà. Quan han sortit tots, formant una línea, deixen caure les ~~seines~~ a terra i resten immòbils amb els braços carregats. ~~Després, a partir de la sortida de la línea que formen~~
~~els obrers (a sor, reiten)~~ Després, els obrers, que estan pituats de la queixeta de la línea fins al ~~lateral dreta del fons~~ fons del lateral dreta, avancen ~~formant~~ ~~en forma de vano~~

Obrer (a sor, reiten) Hem vist la por,
 hem vist la sang,
 hem vist la fam,
 hem vist la mort.
 No, nosaltres diem: no!

(~~Entre~~ Sirenes, des rotas de la policia. Entren els Polícies, per la dicta, i es posen en fila, seguint la posició dels obrers, amb les canes xerrancades. Porten fusells metralladors. ~~En una petita pantalla~~ Es descobreix la rutina del fons i sobre una petita pantalla, que queda al descobert, es projecta un film: Franco està fent un discurs.)

Davant el
 Consejo
 Económico
 Sindical
 de Trema
 de Campos
 17-9-62

Franco - Yo desafío a que nos presenten un país tan sólo, en el mundo, que pueda ofrecer una muestra más clara, más firme y más leal de la democracia (Aplausos)

Nosotros nos enfrentamos con el sistema liberal, luchamos contra el egoísta sistema liberal; nos aliamos contra aquella República que organiza la lucha de los hombres contra los hombres, que deja en libertad la explotación inhumana del hombre por el hombre

Queremos que sea el mismo pueblo, a través de sus órganos naturales, quien se promuncie en los problemas de la Patria.

(Mentre se sent el discurs, es projecta sobre tota l'escena l'ombra d'uns barrots enormes. Els obrers comencen de caminar marcant el pas

(~~En aplegar-se al deli~~, Joan és davant d'un tribunal que es disposa a jutjar-lo com fan els presos quan ~~canvien~~ pels passadissos de la preso, ~~canvien~~ s'aduegen al pati.)
Si apague els llums

~~Tan el deli lentament~~

encendehes ^{novament} els llums, ~~En aplegar-se al deli~~, Joan ^{aparent} és davant d'un tribunal militar, que es ~~disposa~~ prepara a jutjar-lo. Ell és al centre de l'escenari, custodiat per dos ~~polítics~~ ^{demòcrates} Guardies Civils, de perfil al públic. A la dreta, davant seu, tres Militars ^{s'aparenen} ~~seuen~~ damunt una banca. Al fons, en una especie de grade, estan assegudes les autoritats civils, eclesiàstiques, falangistes, i polítics i de l'Ejército (i de l'Ejército)

Militar 1er - Juan Molas & Batllori ^{se os acusa de haber conspirado contra la unidad,} ~~son acusat de haber conspirat contra la unidad,~~

~~la grandesa y la libertad de España~~

Autoritats - (a cor) "Una, Grande y Libre"

Militar 2on - Habéis atentado contra el orden y la paz, salvaguardados por la firmeza, capacidad y espíritu de justicia del Comandante de España

Autoritats - ~~Viva, viva, viva!~~ ^{Viva, viva, viva!}

Militar 3er - Según el informe del Comisario Creix, ~~habéis intentado el libre~~ ~~desmoronamiento de la autoridad~~ resistido a la autoridad. Nuestro deber es hacer justicia

Autoritats - ~~Justicia~~ ^{Justicia} Pan, justicia y libertad!

Militar 1er - ¿Qué tenéis que alegar en vuestro descargo?

Joan - Soy inocent!

Autoritats - En la España de Franco se habla el idioma español!

Militar 3er - Si persistís en vuestra actitud, ~~separatista~~, no podemos proseguir el diálogo.

Autoritats - Rojo - separatista!

Militar 1er - Este tribunal quiere haceros ^{notar que se os trata} ~~con~~ ^{con} imparcialidad, ^{con} ~~con~~ equidad y alto espíritu ecuanímico y comprensivo

Autoritats - Buenas razones!

Militar 2on - Se os están facilitando todos los medios para que este juicio sea justo.

Joan - Demano...

Militar 1er - El Comandante hablará solo cuando se le pregunte y lo hará en el idioma español.

416 10/15 (14)

Recitador (Sur el Poeta pel lateral esquerra i s'avança fins al públic)

~~Poeta~~ - "De vegades és necessari i forçós
(s'adreça al que un home mori per un poble,
públic) però mai no ha de morir tot un poble
per un home sol".
Recorda sempre això, Sepharad.

Trant aquest judici, no troben? Li manca realisme, oi?
Permeteu-me que us ^{llegeixi} ~~digui~~,
en canvi, un fragment d'un poema. L'autor és ^{aquell} gran poeta ~~de~~ de Sincera, del qual us he llegit un altre poema, abans:

les raons i les parles diverses dels seus fills,
Que la pluja caigui a poc a poc en els sembrats
i l'aire passi com una estera mà
suau i molt benigna damunt els amples camps
que Sepharad visqui eternament
en l'ordre i en la pau, en el treball,
en la difícil i mercedosa llibertat."

~~Recitador~~ (S'apaga el llum)

(En ^{entendre's} ~~se~~ ^{de nou} ~~el~~ ^{el} ~~llum~~, a la dreta apareix el majador de la primera escena. La Mare, asseguda en una cadira, plora, mentre el Pare roman dèmpies, d'esquena al públic. A l'esquerra, m^{re} del Carme asseguda en un banc, ^{també} plora. Joan és al centre de l'escenari i parla al públic)

Joan - jo vaig néixer dins la nit i vaig créixer voltat de cendres. La meua ven emmudia, retallada en signes obscurs, damunt ~~els~~ ^{de} ~~l'ample~~ ^{la} ~~virginitat~~ d'una falsa virginitat de porri. Perquè, abans ~~avies~~ havia volgut esclatar ^{en} crit agut de la revolta i la carn estimada es va estriar dins els meus dits i les llàgrimes de la terra em van mullar els cabells. Encara no he entès el sentit d'aquesta vida meua, feta pensament, crit, plor i rialla. Encara no he entès ~~per~~ perquè els camins i els ponts i els rius són travessats d'aquestes ombres que m'angoixen i la meua voluntat no ~~en~~ ~~sempre~~ gosa destinar.

Els mots d'una llengua estranya m'han estat filtriats dins el cervell i així he pogut escoltar, si bé ^{he pogut} ~~no~~ entendre, les tirallongues de la veritat oficial, mentre havia de cercar clandestinament, feixugament, per laberints solitaris, la paraula de la meua tribu. Aquesta paraula m'ha guiat, després, per les càlides arenes que conserven la saviesa secular. Poc a poc, també, aquesta paraula (que no

① Paraula perseguida per l'odi salvatge, del miram indecte de l'enorme
bota destructora de lleis, de poble, d'homes, de ciutats

Se res a veure amb aquell Verb de les lletanies) s'ha format essencial i m'ha donat identitat. Així m'he trobat lligat amb els meus. A l'ensum he descobert, per a vergonya nostra, que també entre els meus existeix la divisió, les capelles, els transfigues, talment com si visguéssim en un temps de normalitat. Però, jo m'he fet solidari amb aquells que lluiten sota l'ampla bandera nostra, sense fer lloc a particularismes petits, infernals i mesquins, que tanta ~~dau~~
~~ens han fet sempre tancar, però ara~~ pols d'oblit han encampat damunt les antigues dones dels nostres prohoms venerables.

J, de sobte, em heu trobat tots, a la sortida del silenci ^{que no era cega} fecund, nafrats,
marcats, emprenyats, irats, modrats amb la mala llet de l'altre vaca, o de grassos
i mesells, ajupits, adaptats i capats, modrats amb les paraules buides de la por.

Aleshores, ha calgut ~~de triar~~ prendre decisions. Jo, que sóc enemic de la prolecció,
he hagut de cremar tots els signes obscurs i he posat el meu nom al peu de to-
tes les cartes de protesta, de tots els manifestos, en una extensa antologia d'una
nova literatura peninsular. He abandonat el meu cant solitari, per tal de ~~per~~
~~par la meua veu d'home~~ de soldar la meua veu al cor dels milers de veus que
ja entonen la nova cançó.

No hi fa res que, ara, jo ~~se~~ i uns quants més com jo, hàgim de ~~compartir~~ sentir la duresa del poder damunt la nostra pell exorca, ni que hàgim de compartir el silenci de pedra d'aquestes parets que ens mantenen aïllats. ~~La nostra forma~~ Perquè, ara, ~~hem deixat la por~~ ^{està quedant} el silenci ~~ha quedat~~ encara.

Cau el felo lentament

II

(En alçar-se el teló, en el costat esquerre de l'escenari s'hi ha una taula de
café i asseguts al seu redós quatre Intel·lectuals de la Penya)

Int. 1^{er} - Varen enar a vœux Ronda de Asort a Sincera?

Let. 2^m - p. vi

Lt 3er - Jo. Hamb.

21st - Jo, no.

24 12 - No hi vares amar, tu? Per què? No saps què et vas perdre!

Int 1^a - Já sabem que a mim não me interessa aquela mena de teatro

Int 2 - Però, has de convenir que és l'intent més seriós, que s'hagi fet
mai a casa nostra, de crear un teatre autèntic

Lt 4 - No ho crec, Aquest Acute mai no serà popular. La gent no ho enten

Act 2^a - Quina gent?

Avb 1015 (16) (16)

Act 1^a - És clar. Quina gent? Resulta que no tenim un públic teatral. Però no podem sempre accedir a mantenir ~~aquest~~ ^{un} ~~to~~ ^{baix} de sostre, per tal de ~~donar~~ deixar el gust degenerat, o la manca de gust, de la massa.

Act 4 - No és culpa de la massa

Act 3^a - Bé, no tornem a donar tords al ^{voltant} ~~volt~~ d'aquix tema. Tots sabem ~~qui~~ ^{qui} ~~en té~~ la culpa

Act 1^a - Sí, encara que el fet de saber-ho no soluciona res. Alguna cosa cal fer. I si no ho fem nosaltres, qui ho farà?

~~Act 2^a~~ (Entra al Recitador)

Recitador (s'adreça al públic) Ho han sentit? Qui ho farà? La resposta ^{és} aquesta pregunta, que pot aplicar-se a tants problemes de casa nostra, sempre demana la mateixa resposta: nosaltres. És senzilla, oi? Nosaltres, que vol dir tots: ells, vostès i jo.

(Els Intel·lectuals ~~se'l miren~~ ^{se'n adona} El Recitador se'n adona)

M'han sentit. Saben què pensen ells, ^{en aquest moment?} ~~però~~ Pensen: però, quines coses dir aquest, ara, ací, d'alt de l'escenari? Què és això, una obra didàctica? És que hem d'anar al teatre a escoltar sermons? Això pensen. Potser vostès també ho pensen. ~~Però, potser que ningú no sap~~ Qui sap si no tenen raó! Ells, i vostès, també.

Es cert, aquests no són problemes per a ésser tractats dalt d'un escenari. Només faltaria això, ara; no tenim prou problemes domèstics i quotidians ~~que~~ que, ara, quan podem anar a passar una estona i a distreure les nostres cabòies, ens engeguen un sermó! ^{No ho} pensen, vostès, també?

I ells, pensen, encara: és així com podem reviscolar el teatre? Així, l'acabaran d'enterrar! És clar, ~~però~~ la gent se'n va al futbol! No, tots no ho pensen així. Les opinions estan dividides. Sempre, les opinions estan dividides; per ~~això~~ aquest motiu estem com estem. Vaja, ja m'hi tornava! Perdó. Deixem-ho córrer i anem a una altra cosa. Deixem-ho discutir. Potser en treurran conclusions positives. Però, no han notat que no parlem del fet ^{la República} ~~que~~ ^{la Ronda de} ha estat prohibida?

Mort a Sini

(S'apaguen els llums)

(Quan es tornen a encendre, la sala del cafè és buida. Carles i mi' del carrer surten pel lateral dret.)

Carles - No t'amoinis, dona

Mi' del carrer - Sí, és clar, aviat és dit! Però està molt malalt. Els advocats

del papa han ^{presentant} ~~demanat~~ recursos. Han presentat ^{també} certificats de diversos metges, 416 1015 (17) (17)
que són una denúncia de les tortures...

Carles - ^{Mysaltis} Hem adreçat cartes al Governador i al Bisbe, signades per escriptors, intel·lectuals... però el problema és que amb això dels fets de Sarrià tot hom està compromès... Vine, sen, prendrem un cafè

(Ho fan. Surt un camber. Demanen cafè)

Carles - I jo ara tinc un altre problema. Les milícies. Demà m'hauria de presentar

M^{re} del Carme - Per què dius, m'hauria de presentar?

~~Carles~~ (El camber porta el cafè)

Carles - Perquè no penso fer-ho.

M^{re} del Carme - Però...

Carles - No penso anar a servir la "Pàtria" dels altres.

M^{re} del Carme - T'has tornat boig? Et declararan desertor!

Carles - Exacte. Li escrivré una carta al "Jefe del Estado", com en aquella canço de Boris Vian, "El desertor", la coneixes?

M^{re} del Carme - No

(Surt el Reclutador i, acompanyant-se amb la guitarra, la canta)

M^{re} del Carme - I, què faràs? Perquè suposo que no te n'aniràs pels camins, esperant que la Guardia Civil et mati.

Carles - No, me n'aniré a França o a Alemanya

M^{re} del Carme - I els teus pares? No podràs tornar més. D'altra banda... em sembla que en aquests moments, el teu lloc és aquí, al costat dels teus, dels que lluiten.

Carles - Aquesta també és una manera de lluitar. Et imagines què passaria si tots els xicots de la meua gleva ens fessin desertors? No sols els universitaris, sino tots!

M^{re} del Carme - És una bogeria, Carles!

Carles - Ho tinc tot pensat ja tinc la motxilla preparada i també he parlat amb la persona que em passarà ^(passarà) No serà per a tota la vida. Això d'aquí està molt madur. I a fora també es pot fer feina.

M^{re} del Carme - Sepe t'havia sentit dir que no hem de comptar amb la sort de l'exili.

Carles - Té, vols una cigarreta?

M^{re} del Carme - Gràcies

~~Joan i Carles~~

Mi al Camé - Ah, és veritat que treballen en aquesta obra. Ara torno (s'alça i surt)

Carles - Quina obra faran?

Joan - Una "drecera" d'on Josep Oliver - No varen venir drecendes

Carles - Drecendes? què hi havia?

Joan - Vam llegir la conferència que va donar a Maurici Serra i a Madrid com a resposta a una sèrie d'articles que Julián Marías va publicar al "Noticiero" de Barcelona.

Carles - Ah!

Joan - Com que no la va poder publicar als diaris...

Carles - Vam anar a casa ^{d'on s'havia} ~~de la família~~ a fer un "bridge". Hi havia gent?

Joan - Don o dotze persones...

Carles - Què... ja t'has apuntat a la llista del tennis?

Joan - Quina llista?

Carles - Home! No ho saps? ~~Estem~~ Estem fent una llista amb tots els qui estan interessats ~~en~~ en jugar al "tennis", per a recollir diners per tal de fer les canxes "canxes" ja hi ha més de vuitanta d'anotats

(Entra la M^a al Camé)

M^a al Camé - Carles, anem a fer un "bridtxito"?

Carles - Ràpid! ^(s'apropia) Has d'aprendre a jugar al "bridge", tu! (S'alça) "Bueno, Txan"

M^a al Camé - "Txan"

(S'apropen a les taules de joc i es posen a jugar. Els llums, que il·luminen aquest sector de l'escenari, s'apaguen lentament fins a quedar-se del tot. En Joan queda ^{sol} il·luminat per un foc)

Joan - ^(com si llegís el llibre) ~~Oh~~ morinda) Oh, que cansat estic de la meua covarda, pella, tan salvatge ferra...

(S'apaga el llum un instant, el temps necessari per a tindre el cartell i les taules. ~~Després~~ Després s'encén un foc central, que il·luminava en Joan dret al mig de l'escenari)

Joan - No som un miratge de gent privilegiada, ni tenim tampoc qualitats d'excepció. De vegades, però, nosaltres, els idealistes, ho oblidem això i ens imaginem la nostra gent honesta, incorruptible, ~~total~~ sense de vanitat, amb un immens esperit de sacrifici, incapaces d'odiar els "germans de la congre-gació", ~~la~~ ^{la} imaginem dedicada ^{íntegrament} a la lluita, ~~amb una~~ ^{amb una} Per això ens amara, a nosaltres, els idealistes, una pregona i profunda tristesa i ens atueix els nervis cansats el descobriment, sempre ~~amb~~

Arb 1045 (28)
novell, de la realitat espessa. Aleshores, els idols s'esmicolen i el mirall (20)
entelat ~~se~~ nega a reflectir la imatge mítica ^{de la història nostra.} I ens trobem tots, nus da-
vant dels altres, ben nus, i no tenim ni esma de sentir vergonya de la nostra
misèria.

Però, malgrat el cansament i la decepció, malgrat el desconcert, la voluntat
de lluita no ~~ens~~ deixa defallir, perquè jo també, com el poeta, estimo amb un
desesperat dolor "aquesta meua pobre lluita, trista, dissortada pàtria"

(S'apaga el llum. Tots

intenteu tancar entre vosaltres)

— III —

(S'apaga el llum. Els setze jutges estan ~~en~~ ^{quatre} repartits en grups per l'escenari,
com si fossin les diverses veus d'un orfeó. Entra en Joan, ^{mantint de peus i mans.} amb els cabells blancs,
fletat i, si bé ha d'estar magnillat per a que sembli vell, ha de caminar ben
dret i amb pas ferm, sense que en cap moment ~~es senti que~~ ^{domi la sen-}
sació de manca de viror. Es plantarà al centre de l'escenari, de cara
al públic i en aquesta posició anirà contestant les preguntes dels jutges,
des quals parlarà, cada cop, un de sol de cada grup, ^(altremanent) menys quan s'indigni

Grup 1er - Com us diuen?

Joan - El nom que més m'agrada és aquell que em va inventar un fill meu, un
Poeta, ~~que sempre~~ ^{que sempre} m'extonia amb un desesperat dolor. Ell em
deia: Konilosia

Grup 2o - Heu estat un país?

Joan - Sí

Grup 3er - Ho sou, encara?

Joan - Sí

Grup 4 - Konilosia. Ens han dit que heu estat abandonat pels vostres fills. És
veritat, això?

Joan - He estat empresonat durant molts anys. El pes de les cadenes m'ha
soleiat els músculs i el dolor m'ha pintat els cabells i m'ha llan-
rat el rostre. Per això molts dels meus fills no m'han reconegut. D'altres
han estat educats amb les paraules sense sentir dels meus enemics de sem-
pre i els han fet creure que jo era mort, que ja no existia

Grup 5 - Encara creien, doncs, que sou un país?

Joan - Sí

The man who was born to be hanged^s

(La darrera estrofa la repetirem els Defensors a cor)

Arb 1015 (22) (22)

Grup 1^{er} - Komlòria, Vist que els vostres fills ~~els~~ més dilectes no ostinen i no
~~son~~ ^{seu} fidels
~~defensors~~, nosaltres, els Setze jutges no reconeixem com a País. Nosaltres, ~~hem~~
~~ara~~, jutjarem el vostre enemic.

Grup 4 - I el condemnarem!

Grup 2 - (a cor) Morirà penjat!

Grup 3^{er} - (a cor) Els menjarem el seu fetge!

Grup 1^{er} - I els pobles diran:

~~els~~ Setze jutges - (a cor) Setze jutges mengen fetge d'un penjat!!

Grup 1^{er} - Komlòria, son un país. Seren lliure!

Setze jutges (a cor) Visca Komlòria lliure!

Tots - Visca!!

Documents utilitzats sense el permís de llurs autors

* Assaig de càntic en el temple ^{poema} de Salvador Espriu

* D'un temps, d'un país ^{cançó} de Raimon

* No em ^{menja} ~~para~~ el ~~can~~ ^{espit} [?]

* Aina del dimmange ^{poema} de Pere Quart

L'escena ^{a la comissaria} ~~del judici de Joan~~ ^{és basada en la crònica sobre la detenció d'Isidre Molas Batllori, del com la narra Jordi Blandu a "España hoy" pág. 158}

Frases de José Antonio ^(~~Plena~~ Foto nº 103 a Espriu hoy) ^{genero}

Fragmente d'un discurs del "Generalísimo F. Franco" davant el "Consejo Económico Sindical" de Trera ~~de~~ Campos el 17-9-62

~~Fr.~~ Un altre fragment del discurs als miners concentrats a Cànera (León)

* De vegades és necessari i forós ^{poema} de la Pell de Bran' de S. Espriu

* El desertor ^{cançó} de Boris Vian (traducció J.A.)

~~Fr.~~ * Inici de càntic en el temple ^{poema} de Salvador Espriu

El desertor - Boris Vidu

Sr. Presidente, ~~je~~ le escribo una carta que Ud. leerá, quizás, si tiene tiempo. Vengo de recibir mis papeles militares para partir a la guerra antes de miércoles a la tarde. Sr. Presidente, no quiero hacerlo, no estoy sobre tierra para matar a la pobre gente. No es para enojarlo, pero tengo que decirle que mi decisión está tomada, voy a desertar.

Desde que ~~he~~ nacido, he visto morir a mi padre, he visto partir a mis hermanos y llorar a mis hijos. Mi madre ha sufrido tanto, que le aguda en su tumba ~~de~~ se burla de las bombas y se burla de los gusanos. Cuando estaba prisionero, me han robado mi mujer, me han robado mi alma ^{todo} y mi querido palado. Mañana, de buena mañana, cerraré mi puerta en la cara de los años muertos, iré por los caminos. Mendigaré mi vida por las rutas de Francia, de Bretaña en Provenza, y diré a la gente: negaos a obedecer, negaos a hacerla, no vayáis a la guerra, negaos a partir. Si hay que dar su sangre, vaya don la tuya, es Ud. ~~un~~ buen Apóstol, Sr. Presidente. Si Ud. me persigue, presentenga sus gendarmes que no tendré armas y que podrán disparar.

Trinca de càntic a el temple - Equin

Ara, ara diguen:
la ginesta floreix
i arreu al camp hi ha
pernell de rosells.

Amb nova felç, comencem a segar
el blat madur i, amb ell,
les males herbes

Sh, jo veig llavis descolorits
després de la foscor.

Si sabien com l'alba
ens ha trigat,
com és llarg d'esperar
un alçament de llum
en la penombra.

Però hem viscut per
salvar-vos els mots,
per retornar-vos el nom
de cada cosa

perquè regnissim el recte camí
d'accés al ple domini de la terra
Varem mirar ben al lluny
del desert; i treballarem al fons
del nostre somni.

Cisternes seques esdevenen rims
profits per esclaus de
lentes hores

Ara diguen: nosaltres escoltem
les veus del vent
per l'alta mar d'espigues

Ara diguen: ens mantindrem
fidel·les per sempre més al servei
d'aquest poble

No em mou el crit Aib 1015
(25)

No em mou el crit

~~Si~~ ni ocells, ni flors

Tu, tu, que treballas de sol a sol

~~An~~ per moure el crit

An, tu que notes i vius

tota la por

~~An~~ em mou el crit

no ocells,

no flors.

Tu, que estimant-te entre els homes
et deixes sol

Tu, a qui el teu món nega

tot consol

(No em mou el crit

ni ocells, ni flors

Però món que ja es ben viu

en altres llocs

per món que avui ofeguem,

però no mor.

(No em mou el crit

ni ocells, ni flors

Tu, tu, tu que avui escoltes

amb certa por

An em mou el crit

no ocells, no flors.

An em mou el crit

En al record encara

Alguna muralles la vida,
muralles immenses de
de paraules i gestos,
que tu, com qui posa
les mans en l'aigua,
has trencat

amb la sola teua presència.

El món era molt més
que una vida
que dues vides estiment-se
i els altres ho sabien

i jo ho vivia

i tu ho creaves

Ara és ^{expresa} ~~la~~ vida

com una gran muralle
de gestos i paraules feta

⊗ I ningú no m'ajuda a trencar-la

~~i ningú no m'ajuda~~
~~i ningú no m'ajuda~~

i ningú no m'ajuda

i ningú

Perquè tu ets lluny

per altra vida

d'altres gestos, d'altres paraules

jo escric aquesta nit

aquests tontos i mal fets versos

Perquè ^{tu} vistes lluny

una altra vida,

d'altres paraules,

jo escric aquesta nit

aquests tontos i mal fets versos

⊗ I ningú no m'ajuda

i ningú, i ningú

La cançó del que és queda

Ja plou, cinc dies que plou,
i no es pot treballar.

què fa el cel amb nosaltres
pobres homes de fam i de carn

què fa el cel amb nosaltres
pobres homes de fam i de carn

i plou, cinc dies que plou,

cinc dies que vivim sense ~~seu~~ ~~seu~~

i plou i no es pot treballar.

jo no vull les fatigues,

les estranyes fatigues,

on morem més que vivim

Sant d'amic que jo tinc

Sant d'amic que se n'ha anat

i plou, cinc dies que plou,

cinc dies que vivim sense ~~seu~~ ~~seu~~

i plou, i no es pot treballar

cinc dies que plou, i plou, i plou, i plou

Cansó del remordiment

quan la nit és un vell armari
tot ple de records

quan la nit és un vell armari
~~que~~ ens porta la cansó

quan es veu i es viu amargament
aquesta nostra soledat

quan la nit és un vell armari
~~que~~ ens porta la cansó

la cansó que torna sempre

la cansó que sempre torna

quan la nit és un vell armari

~~ai~~ ens porta la cansó

Si saps d'on venis i on no vols anar
perquè la lluita et cansa
i amara et fa por?

Si saps què vols, perquè i per qui
no ho fas?

perquè, per qui?

Ben endins ^{viuen} ~~hiuen~~ les perances

les perances que no ens deixen morir

quan la nit és un vell armari

i ens porta la cansó

(la cansó que torna sempre

D'un temps, d'un país

Arb_1015
(26)

D'un temps que ~~serà~~ ^{serà} el nostre
d'un país que mai no hem fet
santo les esperances
i ploro la poca fe

no creguem en les pitjors

per a la vida si ha fet l'home

i no per a la mort, si ha fet

no creguem a la misèria,

la misèria necessària - diuen,
de tanta gent.

D'un temps que je és un poc nostre
d'un país que je anem fent
santo les esperances

i ploro la poca fe

lluny som

de records, inímits

i de belles passions

no vivrem al darrera

d'antics tambors

D'un temps que je és un poc nostre

d'un país que je anem fent

santo les esperances

i ploro la poca fe